TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Bảo đảm chất lượng và tính độc lập của giám định sở hữu trí tuệ

14:23 03/11/2026

Các đại biểu Quốc hội đề nghị hoàn thiện cơ chế kiểm soát chất lượng, bảo đảm tính độc lập và trách nhiệm trong hoạt động giám định sở hữu trí tuệ; đồng thời phân cấp thủ tục hành chính phù hợp với năng lực thực thi, tránh quá tải và bảo đảm giải quyết hồ sơ thống nhất, hiệu quả.

Sáng 3/11, tiếp tục chương trình Kỳ họp thứ hai, Quốc hội thảo luận ở hội trường về dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ.

Kiểm soát chất lượng, bảo đảm tính độc lập của hoạt động giám định

Việc chuyển từ cơ chế cấp phép, tiền kiểm sang thông báo và công khai hoạt động giám định sở hữu trí tuệ đặt ra yêu cầu hoàn thiện các cơ chế kiểm soát chất lượng, bảo đảm tính độc lập và trách nhiệm đối với kết luận giám định.

Đại biểu Nguyễn Ngọc Sơn (Đoàn thành phố Hải Phòng) bày tỏ tán thành việc bãi bỏ điều kiện kinh doanh đối với dịch vụ giám định sở hữu trí tuệ.

Đại biểu Nguyễn Ngọc Sơn (Đoàn thành phố Hải Phòng) phát biểu tại hội trường. (Ảnh: THỦY NGUYÊN)

Đại biểu lưu ý, vấn đề hiện nay không còn là giữ hay bỏ điều kiện, mà là thay bằng cơ chế nào để bảo đảm độ tin cậy của kết luận giám định sau khi chuyển từ tiền kiểm sang thông báo và công khai.

Theo đại biểu, có ba nguyên tắc cần được cân nhắc thể hiện ngay trong quy định về giám định sở hữu trí tuệ (Điều 201). Một là, tính độc lập và phòng ngừa xung đột lợi ích. Theo đó, dự thảo Luật nên xác lập nguyên tắc người giám định phải độc lập, không có lợi ích liên quan vụ việc; các trường hợp cụ thể phải từ chối giám định giao Chính phủ quy định.

Hai là, đối với hồ sơ và dữ liệu điện tử, dự thảo Luật nên đặt yêu cầu về tính xác thực, toàn vẹn, khả năng truy xuất và kiểm chứng. Trong môi trường số, đây là điều kiện trực tiếp quyết định độ tin cậy của kết luận giám định.

Ba là, cần có căn cứ rõ về trách nhiệm hậu kiểm của cơ quan quản lý nhà nước.

Đại biểu cũng đề nghị làm rõ trách nhiệm bồi thường khi kết luận giám định sai theo nguyên tắc lỗi và pháp luật dân sự, tránh quy định theo hướng chỉ phát sinh trách nhiệm khi có lỗi cố ý.

Đặc biệt, đối với nội dung xác định giá trị quyền sở hữu trí tuệ và giá trị thiệt hại, cần phân định rõ với pháp luật về giá, thẩm định giá để không hình thành

một cơ chế định giá song song thiếu chuẩn mực thống nhất.

Đại biểu Vũ Minh Đạo (Đoàn Lai Châu) phát biểu tại hội trường. (Ảnh: NHẬT BẮC)

Cùng quan tâm đến nội dung này, đại biểu Vũ Minh Đạo (Đoàn Lai Châu) nhận định: Dự thảo Luật đã quy định nguyên tắc khách quan, trung thực và trách nhiệm đối với kết luận giám định. Tuy nhiên, khi chuyển sang cơ chế thông báo hoạt động, cần cụ thể hóa các biện pháp bảo đảm chất lượng.

Từ đó, đại biểu đề nghị bổ sung ngay vào trong luật nguyên tắc kiểm soát xung đột lợi ích, nghĩa vụ từ chối giám định khi không bảo đảm độc lập, khách quan, nhất là trường hợp đang đại diện cho một bên trong chính vụ việc đó. Kết luận giám định phải thể hiện rõ căn cứ, phương pháp và dữ liệu sử dụng; có cơ chế kiểm chứng, giám định lại và trách nhiệm bồi thường theo quy định khi kết luận sai gây thiệt hại. Phạm vi giao Chính phủ quy định chi tiết cần rõ ràng, tránh tái lập điều kiện kinh doanh dưới hình thức khác.

Đại biểu Nguyễn Thị Việt Nga, Phó Trưởng đoàn Đoàn đại biểu Quốc hội chuyên trách thành phố Hải Phòng phát biểu tại hội trường. (Ảnh: THỦY NGUYÊN)

Theo đại biểu Nguyễn Thị Việt Nga, Phó Trưởng đoàn Đoàn đại biểu Quốc hội chuyên trách thành phố Hải Phòng, khoản 4 Điều 201 đã quy định tổ chức, cá nhân giám định chịu trách nhiệm trước pháp luật về thông tin cung cấp; đồng thời cho phép công bố thông tin thay đổi theo quyết định của cơ quan nhà nước có thẩm quyền. Nhấn mạnh đây là những cơ sở cần thiết, tuy nhiên đại biểu cho rằng cần làm rõ hơn cách thực hiện khi có căn cứ cho rằng thông tin chuyên môn đã công khai không chính xác.

Dẫn chứng chẳng hạn một cá nhân công bố kinh nghiệm thực hiện những vụ giám định nhưng sau đó có phản ánh kèm tài liệu cho thấy thông tin này không đúng, đại biểu đặt vấn đề: “Khi ấy, cơ quan nào có trách nhiệm xác minh, yêu cầu đính chính và cập nhật kết quả xử lý? Trong quá trình đó, người đang lựa chọn dịch vụ được tiếp cận thông tin như thế nào?”

Trên cơ sở đó, đại biểu kiến nghị tập trung vào việc cụ thể hóa cơ chế xử lý thông tin sai lệch, bảo đảm việc công khai thực sự giúp người sử dụng dịch vụ đưa ra lựa chọn.

Phân cấp giải quyết thủ tục hành chính phải đi đôi với năng lực thực thi

Góp ý vào quy định phân cấp, phân quyền trong giải quyết thủ tục hành chính về sở hữu trí tuệ, đại biểu Nguyễn Thị Mai Phương (Đoàn Gia Lai) cho hay: Thực tiễn giải quyết thủ tục phân cấp trong lĩnh vực này lại không phân chia theo địa giới hành chính, đơn của người nước ngoài nhiều dẫn đến số lượng hồ sơ nộp hầu hết ở các thành phố lớn, gây quá tải cho các thành phố này trong khi lực lượng cán bộ chưa được phân bổ tương xứng với khối lượng công việc phát sinh. Năng lực chuyên môn, nhân lực và điều kiện tổ chức thực hiện giữa các địa phương chưa đồng đều.

Đại biểu Nguyễn Thị Mai Phương (Đoàn Gia Lai) phát biểu tại hội trường. (Ảnh: NHẬT BẮC)

“Việc phân cấp đồng loạt trong khi chưa bảo đảm đủ nhân lực có chuyên môn sâu có thể dẫn đến tình trạng quá tải hồ sơ ở một số địa phương, trong khi các địa phương khác lại chưa khai thác được năng lực được giao; đồng thời tiềm ẩn nguy cơ không thống nhất trong quá trình tiếp nhận, xử lý hồ sơ, kéo dài thời gian giải quyết thủ tục, ảnh hưởng đến quyền và lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân cũng như hiệu quả quản lý nhà nước”, đại biểu nêu vấn đề.

Mặt khác, theo đại biểu, lĩnh vực sở hữu trí tuệ có phạm vi bảo hộ và khai thác quyền không bị giới hạn trong địa giới hành chính của một địa phương. Do đó, việc phân định thẩm quyền thủ tục hành chính cần phải tính đến yêu cầu bảo đảm tính thống nhất trong việc áp dụng pháp luật, khả năng kết nối, chia sẻ dữ

liệu và phối hợp xử lý giữa các cơ quan Trung ương và địa phương, tránh phát sinh sự khác biệt trong thực tiễn giải quyết cùng một loại thủ tục.

Chính vì vậy, đại biểu đề nghị Chính phủ và Bộ Khoa học và Công nghệ rà soát, đánh giá toàn diện kết quả thực hiện phân cấp, phân quyền trong thời gian vừa qua, làm rõ những thủ tục nào cần tiếp tục để Trung ương thực hiện, thủ tục nào do địa phương thực hiện và những thủ tục liên thông cần phải có cơ chế hỗ trợ, phối hợp của Trung ương để không gây quá tải cho cơ quan Trung ương và địa phương.

Quốc hội thảo luận ở hội trường về dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ. (Ảnh: THỦY NGUYÊN)

Đại biểu Vũ Minh Đạo (Đoàn Lai Châu) cũng bày tỏ tán thành sự cần thiết sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ nhằm tháo gỡ vướng mắc, đơn giản hóa thủ tục và nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước.

Theo Báo cáo thẩm tra, Chính phủ đề xuất cắt giảm 18 thủ tục hành chính và 5 điều kiện đầu tư kinh doanh. Đồng tình với định hướng này, song đại biểu đề nghị làm rõ lợi ích thực tế của từng nội dung cắt giảm. Chẳng hạn tại Điều 97, việc thay đổi thủ tục đăng ký hợp đồng chuyển nhượng bằng thủ tục sửa đổi văn bằng bảo hộ cần xác định cụ thể giảm được giấy tờ nào, thời gian bao lâu và chi phí bao nhiêu? Đồng thời, cần quy định nguyên tắc không yêu cầu cung cấp lại thông tin đã có trong cơ sở dữ liệu mà cơ quan giải quyết có thể khai

thác; công khai thời hạn xử lý, tiến độ và trách nhiệm giải quyết hồ sơ.

Theo nhandan.vn